

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus V. vtru[m] sit exhibenda matri eius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

3. Præterea, Sicut crux Christi fuit instrumentum passionis eius & mortis, ita etiam & multa alia (puta clavis, corona, & lancea) quibus tamen non exhibemus latriæ cultum. Ergo videtur, quod crux Christi non sit adoratio latriæ adoranda.

In Domini. Sed contra est, quod illi exhibemus latriæ cultum, in quo ponimus spem salutis, Sed in cruce Christi ponimus spem salutis Domini. Iuris: cantat enim Ecclesia. * O crux ase spes unica hoc passionis tempore, auge phis iustitiam, reis, dona veniam. Ergo crux Christi est adoranda adoratio latriæ.

Respondet dicendum, quod sicut supra dictum est. + honor seu reverentia non debetur nisi rationali naturæ: creatura autem insensibilis non debetur honor vel reverentia nisi ratione rationalis naturæ. Et hoc dupliciter. Vno modo, in quantum representat rationalem naturam: alio modo, in quantum ei quocunque modo coniungitur. Primo modo consueverunt homines venerari Regis imaginem: secundo modo eius vestimentum. Vtrumque autem venerantur homines eadem veneratione quam venerantur & Regem. Si ergo loquamur de ipsa cruce, in qua Christus crucifixus est, vtroque modo est ad nos veneranda: vno scilicet modo in quantum representat nobis figuram Christi extensi in ea: alio modo ex contactu ad membra Christi, & ex hoc quod eius sanguine est perfusa. Vnde vtroque modo adoratur eadem adoratio cum Christo, scilicet adoratio latriæ. Et propter hoc etiam crucem alloquimur, & deprecamur quasi ipsum crucifixum. Si verò loquamur de effigie crucis Christi in quacunque alia materia (puta lapidis vel ligni, argenti vel auri) sic veneramur crucem tantum, ut imaginem Christi, quam veneramur adoratione latriæ: ut supra dictum est.

Ad primum ergo dicendum, quod in cruce Christi quantum ad intentionem vel opinionem infidelium consideratur opprobrium Christi: sed quantum ad affectum nostre salutis consideratur virtus divina ipsius, qua de hostibus triumphavit, secundum illud Coloss. 2. Ipsum tulit de medio affigens illud cruci, & spoliis principatus & potestates, traduxit confidenter palam, triumphans illos in semetipso. Et ideo dicit Apostolus. 1. ad Corinthios 1. Verbum crucis periculis quidem stulticie est: his autem, qui salvi sunt, id est nobis, virtus Dei est.

Ad secundum dicendum, quod crux Christi, licet non fuerit unita Verbo Dei in persona: fuit tamen ei unita aliquo alio modo, scilicet per representationem & contactum. Et hac sola ratione exhibetur ei reverentia.

Ad tertium dicendum, quod quantum ad rationem contactus membrorum Christi, adoramus non solum crucem, sed etiam omnia que sunt Christi. Vnde Damascenus * dicit in 4. libro: pretiosum lignum ut sanctificatum tactu sancti corporis & sanguinis, decenter adorandum, claus, indumenta, lanceam, & sacra eius tabernacula, que sunt præsepe, spelunca, & huiusmodi. Illa tamen non representant imaginem Christi, sicut crux, que dicitur signum filij hominis, quod apparebit in celo: ut dicitur Matth. 24. Ideoque mulieribus dixit Angelus, Iesum queritis Nazarenum crucifixum, non dixit lanceatum, sed crucifixum. Et inde est quod crucem Christi veneramus in quacunque materia, non autem imaginem clavorum, vel quorumcunque huiusmodi.

COMMENTARIUS.

Respondet D. Thom. crucem tam ratione contractus, quam ratione representationis adorandam esse latriæ. Cuius responsionis posterior pars in superiori disputatione fere explicata est: prior verò ex ijs pendet, quæ circa art. 6. dicenda sunt, & ideo hæc disputationem de cruce in vltimam huius questionis partem differemus. In litera vero D. Thom. (quoniam reliqua clara sunt) illud solum adverten-

A dum est, cum inquit nos alloqui, & deprecari crucem tanquam ipsam crucifixum, non esse sensum proprium, & in rigore, orationem fundi ad crucem (ut in superioribus explicatum reliquimus) sed fundi ad Christum in cruce representatum, & apprehensum, ex quo tanquam ex signo rectè colligit D. Thom. crucem eadem adoratione cum Christo adorari, quia in illa adoratur Christus, ac si præsens adesset.

ARTICVLVS V.

Utrum mater Christi sit adoranda adoratio latriæ.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod mater Dei sit adoranda adoratio latriæ, videtur enim idem honor esse exhibendus matri Regis, & Regi: Vnde dicitur. 2. Reg. 2. quod positus est thronus matri Regis, qua sedet ad dexteram eius. Et Augustinus dicit in sermone de assumptione Thronum Dei, & thalamum Dominici celi atque tabernaculum Christi dignum est ibi esse, ubi est ipse. Sed Christus adoratur adoratione latriæ, ergo & mater eius.

2. Præterea, Damasc. * dicit in 4. lib. quod honor matris refertur ad filium. Sed Filius adoratur adoratione latriæ, ergo & Mater.

3. Præterea, Coniunctior est Christo mater eius, quam crux. Sed crux adoratur adoratione latriæ, ergo & mater Christi est adoratio latriæ adoranda.

Sed contra est, quod mater Dei est pura creatura. Non ergo ei debetur adoratio latriæ.

Respondet dicendum, quod quia latriæ soli Deo debetur, nulli creatura debetur latriæ, prout creaturam secundum se veneramus. Licet autem creature insensibiles non sint capaces venerationis secundum seipsas: creatura tamen rationalis est capax venerationis secundum seipsam: & ideo nulli pura creatura rationali debetur cultus latriæ: Cum igitur Beata Virgo sit pura creatura rationalis, non debetur ei adoratio latriæ: sed solum veneratio dulcia, eminentius tamen quam ceteris creaturis, in quantum ipsa est mater Dei. Et ideo dicitur, quod debetur ei non qualiscunque, dulcia, sed hyperdulia.

Ad primum ergo dicendum, quod matri Regis non debetur æqualis honor honori, qui debetur Regi: debetur tamen ei quidam honor consimilis, ratione cuiusdam excellentie. Et hoc significant autoritates * inductæ.

Ad secundum dicendum, quod honor matris refertur ad filium, quia ipsa mater est propter filium adoranda. Non tamen eo modo quo honor imaginis, quia ipsa imago prout in se consideratur, ut res quædam, nullo modo est veneranda.

Ad tertium dicendum, quod crux non est capax venerationis prout in se consideratur, ut dictum est: * sed Beata Virgo secundum seipsam est venerationis capax. Et ideo non est similis ratio.

COMMENTARIUS.

Quod ad mentem Diui Thom. attinet, ipse in hoc articulo (ut apertè patet ex corpore eius) solum agit de adoratioe absoluta, quæ per se, & propter propriam excellentiā alicui tribuitur, fortasse, quia supponit rationalem personā nō esse alio modo adorandā, non quia sit omnino incapax adorationis respectu, sed quia cū sit capax propriæ venerationis, ea ut oportet, & nō alia, ut in solutione ad 3. indicatur. Hoc igitur sensu supposito clara est responsio eius, Beatam scilicet Virginem non latriæ, sed dulci, vel potius hyperdulia adorandam esse. Et solutiones etiā argumentorū supposito eodem sensu nullā habent difficultatem. Disputatio vero fusior de hæc

materia tradetur commodius infra, postquam de dignitate & excellentia gratie, & glorie Beatissime Virginis disputauerimus: cum enim fundamentum huius cultus sit excellentia Virginis, & potestas, huius cognitio illius intelligentiam supponit. Ibi ergo tam de adoratione, quam de oratione ad Virginem exhibenda commodius differemus. Sicut etiam de adoratione Eucharistiae in propria illius materia tractandum est.

ARTICVLVS VI.

Utrum reliquiae Sanctorum sint adoranda.

149.
2. 2. q. 96.
Art. 4. 3.

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod Sanctorum reliquiae nullo modo sint adoranda. Non enim est aliquid faciendum, quod possit esse occasio erroris. Sed adorare mortuorum reliquias, videtur ad errorem Gentilium pertinere, qui mortuis hominibus honorificentiam impendebant. Ergo non sunt Sanctorum reliquiae adoranda.

2. Præterea, Stultum videtur rem insensibilem venerari. Sed Sanctorum reliquiae sunt insensibilia corpora. Ergo stultum est eas venerari.

3. Præterea, Corpus mortuum non est eiusdem speciei cum corpore viuo: & per consequens non videtur esse numero idem. Ergo videtur, quod post mortem alicuius Sancti, corpus eius non sit adorandum.

Sed contra est, quod dicitur in libro de Ecclesiast. dogmatibus, * Sanctorum corpora, & præcipue beatorum Martyrum reliquias, ac si Christi membra, sincerissime honoranda, sicut credimus. Et postea subditur, Si quis contra hanc sententiam velit esse, non Christianus, sed Eugoninianus & Vigilantius creditur.

Respondendo dicendum, quod sicut Augustinus dicit in libro de Ciuit. Dei. * Si paterna vestis & annulus, ac si quid est humani modum, tanto charius est posteris, quanto erga parentes est maior affectus, nullo modo ipsa spernenda sunt corpora, quae utique multo familiarius atque coniunctius, quam qualibet indumenta gestamus, hac enim ad ipsam naturam hominis pertinent. Ex quo patet, quod qui habet affectum ad aliquem, etiam ea, quae de ipso post mortem relinquuntur, veneratur: non solum corpus aut partes corporis eius, sed etiam aliqua exteriora, puta vestes, & similia. Manifestum est autem, quod Sancti Dei in veneratione habere debemus, tanquam membra Christi, Dei filios, & amicos, & nostros intercessores. Et ideo eorum reliquias qualescunque, honore congruo in eorum memoriam venerari debemus, & præcipue eorum corpora, quae fuerunt templa & organa Spiritus sancti in eis habitantis & operantis, & sunt corpori Christi configuranda per gloriosam Resurrectionem. Unde & ipse Deus huiusmodi reliquias conuenienter honorat, in eorum praesentia miracula faciendo.

Ad primum ergo dicendum, quod hac fuit ratio Vigilantius, cuius verba introducit Hieron. * in lib. quem contra eum scribit, dicentis, Propter ritum Gentilium videmus sub pretextu religionis introductum, pulvisculum nescio quem in modico vaseculo, pretioso limine circumdatum osculantes adorant. Contra quem Hieron. dicit in Epistola ad Riparium. * Nos non dico Martyrum reliquias, sed nec Solem, nec Lunam, nec Angelos adoramus, sicut adoracione latræ, honoramus autem reliquias Martyrum, ut eum, cuius sunt Martyres, adoremus: honoramus seruos, ut honor seruorum redundet ad Dominum: Sic ergo honorando reliquias Sanctorum, non incidimus in errorem Gentilium, qui cultum latræ mortuis hominibus exhibebant.

Ad secundum dicendum, quod corpus illud insensibile non adoramus propter seipsum, sed propter animam, quae fuit ei vnica quae nunc fruatur Deo: & propter Deum, cuius fuerunt ministri.

Ad tertium dicendum, quod corpus mortuum alicuius Sancti non est idem numero quod primo fuit dum viveret propter diuersitatem formae, quae est anima: est tamen idem identitate materiae, quae est iterum sua forma viuenda.

Item D. Tho. & per se clara est, & in sequenti disputatione amplius illustrabitur.

DISPUTATIO LV.

In duas sectiones distributa.

De reliquiarum cultu & veneratione.

In hac disputatione omnia illa, quae de imaginibus tractata sunt, sigillatim queri & inuestigari possent. Tamen quia ratio doctrinae similis est, & eadem fere proportionem applicari potest, ideo breuius doctrinam de reliquiarum cultu complectemur, illius honestatem, & modum, seu naturam, & speciem explicando. Nomine autem reliquiarum non tantum Sanctorum corpora, vel eorum partes, sed etiam vestes, & alia similia, quibus ipsi specialiter vsi sunt, comprehendimus.

SECTIO I.

Utrum Sanctorum reliquiae in veneratione, & honore habende sint.

HAeretici negant reliquias Sanctorum adorandas esse, vel à fidelibus custodiendas, & conseruandas. Cuius haerese auctor fertur esse Vigilantius. Sed illum in hoc errore fuisse discipulum Eunomii, refert Hieron. epist. ad Riparium, & lib. contra Vigilant. dicit etiam eum fuisse imitatum Iudeos, & Samaritanos, qui humana cadavera abominantur. Sed & ante Eunomium Gnosticos contempniss. Martyres, non tamen eorum reliquias quam martyria despicientes, refert Iren. lib. 3. cap. 20. & Tertul. in Scorpiaceo. In hoc eodem errore versatus est postea Constantinus. IV. seu Copronymus, ut ex Suid. refert Praetol. & postea Ioan. V. Viell. ut refert V. Valentin. tom. 3. de sacramentalib. cap. 164. ac denique Luther. Calvin. Zuingli. & alij noui haeretici, ut refert Linden. dialog. 2. Hostius in confes. c. 58. Alan. dial. 3. ca. 12. & alij sequentibus.

Dicendum verò est reliquias Sanctorum merito à fidelibus conseruari, & cum magna reuerentia, & Sanctorum veneratione tractari. Hec veritas non solum de fide certa est, sed etiam videtur lumine naturali euidentibus supposita, quam de sanctis habemus, ex illuminatione, & primo indicatur in Scriptura sacra. Genesis enim 50. & Exod. 13. legimus ossa Iacob, & Ioseph, cum magno honore esse conseruata, & sepultura tradita. Et Deuteronom. vlt. creduntur angeli sepelisse corpus Moysis, ut ex antiqua traditione exponit E. piphani. haer. 9. circa finem, & Acto. 8. curauerunt Stephanum viri timorati, & fecerunt placum magnum super eum.

Secundo hoc maximè probatur ex vniuersali Ecclesiae traditione, & consensu, quem sic demonstrat. Nam in primis de vsu Ecclesiae Romanae antiquissimo constat ex Cornel. Pap. epistol. 1. ubi tractat de translatione corporum Petri, & Pauli suo tempore facta à Catacumbis ad ea loca, in quibus martyria sunt passi: & Gregor. libr. 3. epist. 30. (quae pro veneratione reliquiarum attentè legenda est) earundem reliquiarum Petri, & Pauli meminit, & quomodo ab eo tempore quo passi sunt, magna cum veneratione seruatae fuerint, & lib. 5. epist. 50. mittit partem harum reliquiarum Reginae Francorum, monens, ut debito honore tractentur. Hieronym. etiam contra Vigilant. refert summos Pontifices solitos esse super reliquias Sanctorum Apostolorum Deo